

Joanna Romulska

Nauczycielskie Kolegium Języków
Obcych we Wrocławiu

Próba wyboru książek, pozostawiających ślad w naszym życiu. Analiza preferencji czytelniczych słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych we Wrocławiu¹

Attempts to choose books which leave meaningful traces on our lives. An analysis of reading preferences of students of the Teacher Training College

Abstrakt:

Temat wyboru książek, pozostawiających ślad w naszym życiu jest dość istotny. Współczesny rynek wydawniczy zalewany jest nowościami i informacjami o nich. Trudno wybrać spośród nich takie, które warto przeczytać.

Celem pracy jest analiza preferencji czytelniczych słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych (szkoła pomaturalna), oraz próba wyboru i wyodrębnienia książek, które w jakiś sposób przyczyniły się do zmian w życiu ich czytelników. Starano się stworzyć listę zarówno książek, które wpłynęły pozytywnie na odbiorcę, jak i takie publikacje, które słuchacze nie poleciliby, ze względu na negatywny wpływ jej lektury na ich nastrój i emocje.

Badania przeprowadzono za pomocą ankiet. W badaniach wzięło udział 127 respondentów. Na podstawie ich wypowiedzi i opinii zbadano: jakie miejsce zajmuje lektura wśród innych sposobów spędzania wolnego czasu, jaka jest aktywność czytelnicza słuchaczy, ile książek czytają w miesiącu, czy czytają książki w wersji elektronicznej, czy słuchają audiobooki, jakie książki i z jakiej dziedziny mieszczą się w kręgu ich zainteresowań, jakie są ich motywy sięgania po książkę, jakie mają źródła dostępu do książek, w jaki sposób dowiadują się o książkach, które warto przeczytać, jakie napotykały trudności w zdobyciu książki, w jaki sposób dokonują wyboru książki, czym się kierują sięgając po konkretną książkę, jakie są nazwiska ich ulubionych autorów, jakie są tytuły ich ulubionych książek, czy są takie książki, do których wracają; jeżeli tak, to do jakich, czy są książki, które zostawiły ślad w ich życiu i co się zmieniło po ich przeczytaniu, czy są książki, które nie polecają i jaki jest tego powód, czy są autorzy, których książki respondenci z reguły odrzucają, czy w dzieciństwie rodzice im czytali.

Warto zapoznać się z wynikami tych badań, szczególnie pracując z młodzieżą szkół pomaturalnych. Znajomość tytułów preferowanych przez nich książek oraz ulubionych lub odrzucanych autorów ułatwi pracę biblioterapeuty.

Słowa kluczowe:

biblioterapia, preferencje czytelnicze, badania ankietowe czytelników, czytelnictwo.

---

¹ Praca końcowa napisana pod kierunkiem dr. Wiktora Czernianina

Abstract:

The issue of choosing books which leave meaningful traces on our lives is a significant one. The contemporary publishing market is flooded with new releases and information about them. It is increasingly difficult to pick books which are worth reading.

The aim of the study is to analyse reading preferences among students of the Teacher Training College (a post-secondary school) and attempt a selection of books which have in some way contributed to changes in the readers' lives. The resultant list includes both books which have influenced the recipients in a positive way and publications which the students would not recommend due to a negative impact on their moods and emotions.

The research was conducted by means of surveys, on a sample of 127 respondents. Their responses and opinions led to addressing the following questions: what is the position of reading among other ways of spending their free time, what is the general reading activity of the students, how many books a month they read, whether they read books in electronic form, whether they listen to audiobooks, what books and disciplines they are interested in, what motivates them to read, what sources of access to books they have, how they learn about books which are worth reading, what difficulties they face in accessing books, how they select books to read, what makes them choose a particular book, what are the names of their favourite authors, what are the titles of their favourite books, whether they have books to which they return (and if so, which ones), whether there are books which have left meaningful traces on their lives and what has changed after reading them, whether there are books they would not recommend and why, whether there are authors the respondents reject as a rule, and whether their parents used to read to them in childhood.

The results of the study are worth considering, especially by those working with young people at the post-secondary level. The knowledge of book titles preferred by the students, as well as their favourite and rejected authors, may facilitate the work of a bibliotherapist.

Key words:

bibliotherapy, reading preferences, reader surveys, readership

1. Wstęp

Temat wyboru książek, pozostawiających ślad w naszym życiu jest dość istotny. Współczesny rynek wydawniczy zalewany jest nowościami i informacjami o nich. Trudno wybrać spośród nich takie, które warto przeczytać.

Zbigniew Mikołajko pisał, że charakterystyczne dla naszych czasów jest to że „...dziś mamy 777 bestsellerów, a wszystkie ważne. Podróże – każda najistotniejsza. Chłoniemy to i porzucamy. Nic się w nas nie odkłada, nic nam nie dają te lektury, te podróże, to zachłanne nasycenie się krajobrazami. Nie karmimy się bowiem sobą.”²

„Gazeta Wyborcza” przeprowadziła na swoich łamach akcję „Czytamy w Polsce”. Akcja ta poświęcona była czytaniu, jej celem było przypomnienie, że jeżeli nie czytasz głupiejesz, brakuje ci słów, nie masz o czym rozmawiać. W ramach tej akcji przeprowadzono i opublikowano wiele rozmów ze znanymi osobami o książkach. W jednej z nich Maciej Kurowicki, lider zespołu muzycznego wyznał: „z roku na rok nasila się „fala

---

² Z. Mikołajko, Truskawki i popiół, „Wysokie Obcasy Ekstra”, 2010, Nr 2(2), s. 53.

książkowego fast foodu”. Równie szybko zjesz, jak wydalisz. Dla mnie książki to nośniki opowieści, którym trzeba dać się ponieść”.³

Trudno jest spośród „fast foodu książkowego” wybrać taką publikację, którą warto przeczytać, która wpłynie na nasze życie, pozostawi ślad lub po jej przeczytaniu łatwiej będziemy radzić sobie w życiu.

Analizując preferencje czytelnicze słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych, spróbowano wybrać i wyodrębnić te tytuły książek, które w jakiś sposób przyczyniły się do zmian w życiu ich czytelników. Starano się stworzyć listę zarówno książek, które wpłynęły pozytywnie na odbiorcę, jak i wykaz takich publikacji, których słuchacze nie poleciliby, ze względu na negatywny wpływ lektury na ich nastrój i emocje.

Badania przeprowadzono wśród słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych (NKJO) we Wrocławiu. Uczniowie NKJO nazywani są słuchaczami, ponieważ nie mają statusu „studenta”. W badaniach wzięło udział 127 respondentów.

Kolegia nauczycielskie są pomaturalnymi szkołami o charakterze zawodowym i funkcjonują w polskim systemie oświaty od roku 1991⁴. NKJO kształcą nauczycieli języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego. Słuchacze po zdaniu egzaminu licencjackiego mogą kontynuować naukę na studiach magisterskich. Absolwenci NKJO często są zatrudnieni w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych jako nauczyciele języków obcych.

Dość istotne dla wyników badań było to, że respondenci studiują język obcy. W związku z tym często czytają książki i lektury w oryginale. Zdarzało się, że tytuły książek, jakie podawali w badaniach były w języku obcym.

Badania przeprowadzono za pomocą ankiet. Ankieta wypełniana była anonimowo i dobrowolnie. Kwestionariusz składał się z 19 pytań, w skład których wchodziły pytania zamknięte oraz otwarte. Te ostatnie dają możliwość samodzielnego wypowiedzenia się osób badanych. Jest to bardzo cenne w przypadku opinii czytelników dotyczących wpływu danej książki na ich życie. Dlatego też w niniejszej pracy poświęcono im więcej miejsca, a niektóre z wypowiedzi zacytowano. Na niektóre pytania była możliwość udzielenia więcej niż tylko jednej odpowiedzi. Dzięki temu otrzymano w miarę pełny obraz zainteresowań czytelniczych słuchaczy NKJO.

Celem przeprowadzonych badań było zbadanie preferencji czytelniczych słuchaczy NKJO oraz na podstawie ich wypowiedzi i opinii zbadanie:

- jakie miejsce zajmuje lektura wśród innych sposobów spędzania wolnego czasu,
- jaka jest aktywność czytelnicza słuchaczy, ile książek czytają w miesiącu,
- czy czytają książki w wersji elektronicznej,
- czy słuchają audiobooki,

---

³ M. Kurowicki, Nie czytam kryminałów, w on line [dostęp 29.12.2011r.] dostępny w World Wide Web: http://wroclaw.gazeta.pl/wroclaw/1,35771,9778132,Czytamy_w_Polsce__Maciej_Kurowicki__Nie_czytam_kryminalow.html?as=2&startsz=x

⁴ Kolegia Nauczycielskie w Polsce 2003, Warszawa 2003, s. 5.

- jakie książki i z jakiej dziedziny mieszczą się w kręgu ich zainteresowań,
- jakie są ich motywy sięgania po książkę,
- jakie mają źródła dostępu do książek,
- w jaki sposób dowiadują się o książkach, które warto przeczytać,
- jakie napotykały trudności w zdobyciu książki,
- w jaki sposób dokonują wyboru książki, czym się kierują sięgając po konkretną książkę,
- jakie są nazwiska ich ulubionych autorów,
- jakie są tytuły ich ulubionych książek,
- czy są takie książki, do których wracają; jeżeli tak, to do jakich,
- czy są książki, które zostawiły ślad w ich życiu i co się zmieniło po ich przeczytaniu,
- czy są książki, które nie polecają i jaki jest tego powód,
- czy są autorzy, których książki respondenci z reguły odrzucają,
- czy w dzieciństwie rodzice im czytali.

Odpowiedzi na tak szczegółowe pytania dały pełny obraz preferencji czytelniczych słuchaczy NKJO. Z wyników badań wyłoniła się lista książek i autorów ważnych w ich życiu, które miały pozytywny wpływ na czytelnika oraz lista książek niepolecanych, których lektura sprawiła pogorszenie nastroju, przywołała smutne wspomnienia, wpłynęła przygnębiająco, i których czytanie to zwykła strata czasu. Dzieło literackie może wywołać w czytelniku silniejsze lub słabsze przeżycia, powodować zmiany w jego strukturze psychologicznej, może przekształcić czytelnika, nadać mu nowe właściwości lub zwrócić go w inną stronę.⁵

Wyniki tych badań można wykorzystać, polecając młodzieży szkół pomaturalnych książki z kręgu jej zainteresowań czytelniczych oraz pomijając te książki i tych autorów, których książki miały negatywny wpływ na ich czytelników.

2. Miejsce lektury wśród innych sposobów spędzania wolnego czasu

„Czytanie nie podlega systemowi czasu społecznego, ono jest, podobnie jak miłość, sposobem bycia. Rzecz nie w tym, by stwierdzić, czy mam czas na czytanie, czy też nie (czas, którego zresztą nikt mi nie podaruje), ale czy pozwolę sobie na przyjemność bycia czytelnikiem”⁶. Dzisiejsze czasy dostarczają nam różnych interesujących możliwości spędzenia wolnego czasu takich jak: surfowanie po Internecie, spędzanie czasu przed komputerem, oglądanie telewizji. Dość interesujące wydaje się pytanie, czy mając do wyboru takie oferty spędzenia wolnego czasu, ankietowani pozwolą sobie na

---

⁵ W. Czernianin, *Podstawy biblioterapii*, Wrocław 2008, s. 20.

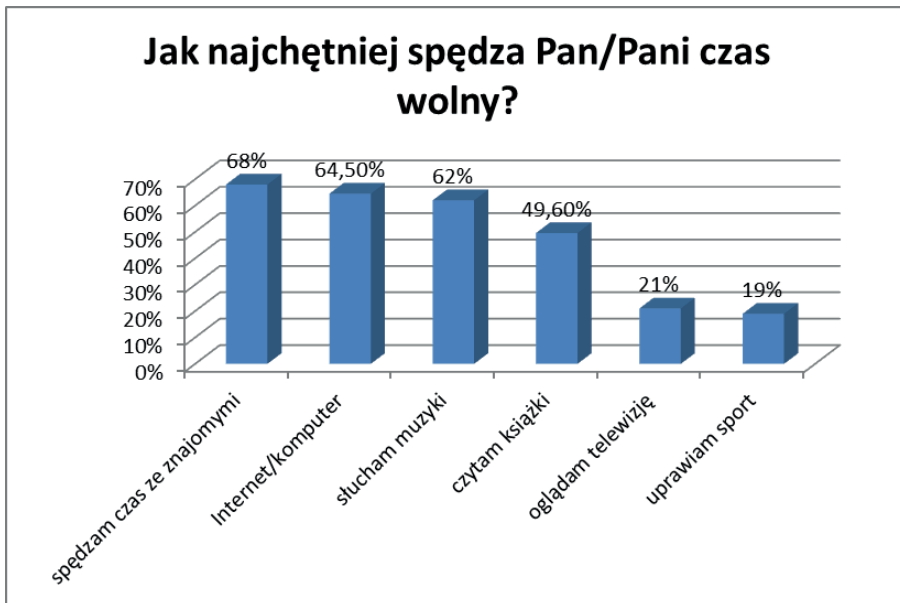
⁶ D. Pennac, *Jak powieść*, Warszawa 2007, s. 123.

przyjemność bycia czytelnikiem. Z przeprowadzonych badań wynika, że połowa z nich wymieniła czytanie książki jako ulubioną formę spędzania wolnego czasu (49,6%).

Zdecydowana większość słuchaczy NKJO spędza czas wolny ze znajomymi (68%). Ulubioną formą spędzania wolnego czasu jest również czas spędzony przy komputerze/ Internecie (64,5%) oraz słuchanie muzyki (62%).

Wiedząc, że czytelnictwo spełnia istotną rolę w przygotowaniu do aktywnego życia, przyczynia się do rozwoju procesów poznawczych i dostarcza przeżyć estetycznych, należałoby taką formę wolnego czasu bardziej upowszechniać. Doświadczenia z literaturą stwarzają czytelnikowi możliwość widzenia świata z różnych perspektyw⁷. Daniel Pennac, autor książek dla dzieci i młodzieży pisał: „idea, że lektura „umacnia nasze człowieczeństwo”, jest generalnie słuszna. Człowiek bez wątpienia jest trochę bardziej „ludzki”, przez co rozumiemy: nieco bardziej solidarny z gatunkiem (nieco mniej „dziłki”), po przeczytaniu Czechowa niż przed”⁸.

Warto zwrócić uwagę, że najmniejszą popularnością wśród respondentów cieszyło się oglądanie telewizji (21%) oraz uprawianie sportu (19%).

Wykres nr 1. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

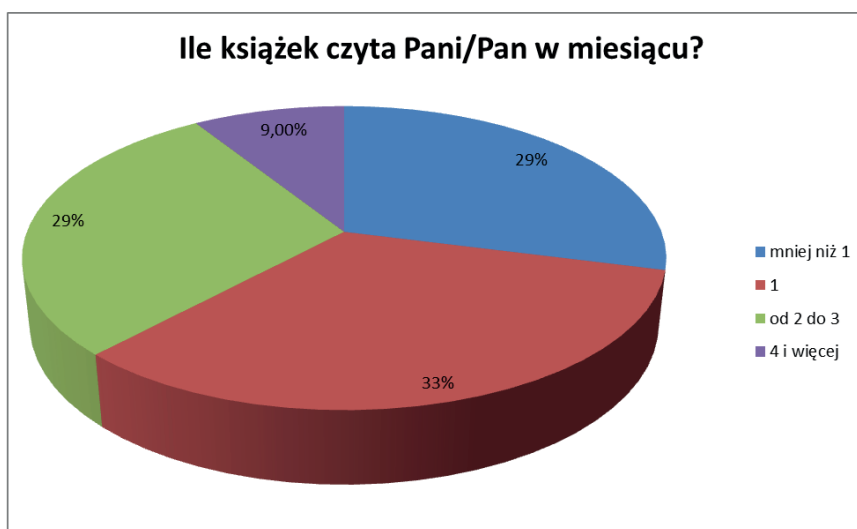
Biorąc pod uwagę wiek słuchaczy nie dziwi fakt, że dla większości badanych osób niezwykle istotne są spotkania ze znajomymi, surfowanie w Internecie, spędzanie czasu przy komputerze czy słuchanie muzyki. Potrzeba kontaktu z rówieśnikami okazuje się najważniejsza.

⁷ E. Drozd, Czytelnictwo młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim W: Biblioterapia T.2 pod red. M. Fedorowicz i T. Kruszewskiego, Toruń 2007, s. 55.

⁸ D. Pennac, ibidem, s. 148.

3. Aktywność czytelnicza

Z przeprowadzonych badań wynika, że 33% słuchaczy czyta 1 książkę w miesiącu, 29% czyta 2-3 dzieła, a 9 % czytelników sięga nawet po 4 i więcej tytułów. Natomiast 29% badanych deklaruje czytanie mniej niż jednej książki miesięcznie. Przyjmując za instytutem Książki i Czytelnictwa, że osoby czytające 1-6 dzieł rocznie są odbiorcami sporadycznymi, a czytające powyżej 7 tytułów określa się jako czytelników,⁹ należy uznać, że znacząca większość słuchaczy NKJO zalicza się do czytelników bardzo aktywnych (71%).

Wykres nr 2.

Być może na aktywność czytelniczą wpłynął fakt, że aż 81% badanych to osoby, którym w dzieciństwie rodzice czytali książki. Tylko 16,5% osób wychowało się w domach, gdzie rodzice czy opiekunowie nie mieli zwyczaju czytania dzieciom.

Biorąc pod uwagę rozwój technologii we współczesnym świecie i dzięki niej rodzące się możliwości przed jakimi staje czytelnik, podkreślić należy że 42,5% badanych zadeklarowało czytanie książek w wersji elektronicznej. Odrzuca taki sposób czytania lub nie ma możliwości, żeby korzystać z wersji elektronicznej książki 57% badanych.

Wydaje się, że na dość dobry wynik czytania książek w wersji elektronicznej, mają wpływ takie czynniki jak to, że badani studiuje języki obce i wiele lektur i książek obcojęzycznych mogą znaleźć na stronach: <http://books.google.com/>, <http://www.gutenberg.org/>. Pod tymi adresami słuchacze mają możliwość dotarcia do tekstów książek, których nie ma w bibliotece szkolnej. Wiele książek jest również zamieszczonych w Internecie w formacie PDF. Cieszy fakt, że studenci znają te możliwości i potrafią je wykorzystać do własnych celów naukowych i rozrywkowych.

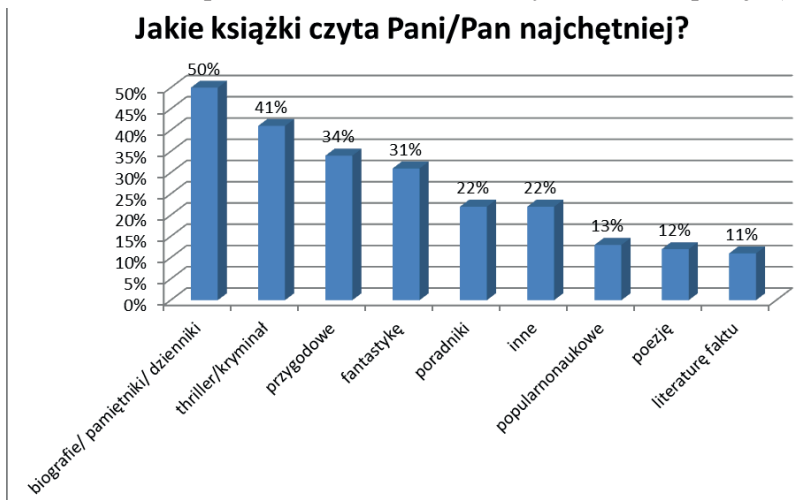
⁹ R. Aleksandrowicz, Ludzie starzy jako czytelnicy i użytkownicy bibliotek publicznych- próba sondażu, w: Biblioterapia T.2, pod red. M. Fedorowicz i T. Kruszewskiego, Toruń 2007, s. 128.

Najmniejszym zainteresowaniem cieszą się audiobooki. Czytanych książek słucha tylko 20% ankietowanych; ponad 79% nie preferuje tej formy przekazu książki.

4. Zainteresowania czytelnicze

Anne Fadiman w eseju „Moja Specjalna Półka”, zauważyła, że każdy ma w swojej bibliotece specjalną półkę, na której rezyduje zbiór tomów, poświęconych tematyce nie mającej nic wspólnego z resztą księgozbioru, potrafiący jednak wiele powiedzieć o swoim właścicielu¹⁰. Dla niej najdroższą częścią jej specjalnej półki są stroniczki z opisem próbek geologicznych, ponieważ nauczyły ją, że „jeśli chcesz zostać męczennikiem, lepiej się dobrze zastanów, za jaką sprawę gotów jesteś oddać życie. Kiedy pomyślę, w imię czego zazwyczaj giną ludzie – nacjonalizmu, religii, podziałów etnicznych – wydaje mi się, że trzydzistopięciofuntowy wór kamieni i zaginiony świat, które reprezentują, nie jest wcale taką złą rzeczą, by za nią umrzeć”¹¹.

Przeprowadzając badania zastanawiano się jakie książki, z jakiej dziedziny i o jakiej tematyce, znalazłyby się na „specjalnych półkach” osób badanych. Wyniki badań wskazują, że w kręgu zainteresowań czytelniczych leżą przede wszystkim biografie, dzienniki i pamiętniki (50%). Następna grupa książek, po które chętnie sięgają respondenci to thrillery i kryminały (41%). Dość dużą popularnością cieszą się również książki przygodowe (34%) i fantastyka (31%). Blisko 1/4 pytanых preferuje różnego rodzaju poradniki. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród słuchaczy NKJO literatura popularnonaukowa i literatura faktu nie cieszą się dużym zainteresowaniem (13% i 11%). Wydawać by się mogło, że wydawnictwa popularnonaukowe to książki, po które najchętniej powinni sięgać osoby studiujące. Niewielkim stopniem zainteresowania cieszy się również poezja (12%).

Wykres nr 3. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

¹⁰ A. Fadiman, *Exlibris*, Izabelin 2004, s. 30.

¹¹ *Ibidem*, s. 37.

W pytaniu „Jakie książki czyta Pani/Pan najchętniej?”, respondenci mieli możliwość samodzielnie udzielić wypowiedzi. W ten sposób 4% badanych zadeklarowało czytanie publikacji psychologicznych. Ponadto wymienili dzieła o tematyce religijnej, historyczne, kucharskie oraz „dowolne, byle w języku obcym”. Jeden z badanych uznał, że w kręgu jego zainteresowań są „wszystkie książki”.

5. Motywy sięgania po książkę

Helena Radlińska, twórczyni polskiej szkoły pedagogiki społecznej, pisała: „różne rodzaje książek stają się potrzebne dla różnych chwil życia. Sięga się przecież po książkę, żeby uciec od otaczającej rzeczywistości, albo żeby tę rzeczywistość lepiej zrozumieć. Żeby uzupełnić szarżyznę swego bytu, lub – dać mocniejszy wyraz własnym dążeniom. Dla rozrywki, rozproszenia nudy, uspienia bólu, dla rozkoszy obcowania z pięknem słowa i myśli. W poszukiwaniu wartości wiecznych i prawdy o nieśmiertelności.”¹²

Ponad 3/4 respondentów czyta książki dla rozrywki (79,5%). Połowa (48%) słuchaczy sięga po nie w celu uzyskania informacji/wiedzy. Interesujące jest to że 39% badanych uważa, że czytanie wybranej książki pozwala zapomnieć o realnym świecie. Biorąc pod uwagę młody wiek badanych, nie należy się dziwić, iż blisko 1/4 z nich uznała, że książki pomagają zrozumieć świat. Dwadzieścia procent ankietowanych odpowiedziało, że czyta książki żeby złapać dystans do rzeczywistości oraz że szuka w nich inspiracji. Wśród badanych tylko 9% czyta książki, żeby rozwiązać własne problemy.

Wykres nr 4. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

¹² H. Radlińska, *Książka wśród ludzi*, Warszawa 1946, s. 45-46.

Warto przytoczyć wypowiedzi, w których badani samodzielnie określają powody czytania książek: „są tematem do rozmów z innymi ludźmi”, „[wyznaczają] nowe kierunki myśleniowe” [sic!], „bo książki są wspaniałe”, „[dla] odpoczynku”, „[by] poznać inne zapatrywanie”, „studiuję polonistykę”.

6. Dostępność książki

Ponad 70% badanych dowiaduje się o książkach, które warto przeczytać od swoich znajomych. Wnioskować z tego można, że podczas spotkań koleżeńskich, książka jest nadal interesującym tematem rozmów wśród rówieśników. Tym bardziej, że ponad połowa badanych pożycza również egzemplarze od znajomych (55%). Forma wymiany książką wśród znajomych i informacji o niej jest wśród studentów dość ważnym czynnikiem podtrzymywania znajomości.

Równie spora grupa osób czerpie informacje o interesujących publikacjach z Internetu (71%). Z prasy dowiaduje się o książkach 42,5% respondentów, a z programów TV 19%. Z polecenia bibliotekarza sięga po książki tylko 12,5% badanych. Podobnie, 12% dowiaduje się o dziełach, które warto przeczytać z audycji radiowych.

Podając inne źródła informacji o książce ankietowani pisali: „w książkach są polecane inne tytuły danego autora”, „nauczyciele z drugiego kierunku [studiów]”, „od Taty i siostry”, „z bibliografii czytanych książek”, „z plakatów wywieszonych w bibliotece”, „np. po obejrzeniu filmu w kinie, który mnie zainteresował, szukam odnośnika w postaci książki”, „z księgarni”, „z zajęć na polonistyce”, „czasem czytam przypadkowe książki z księgarni, biblioteki”, „sama wyszukuję”.

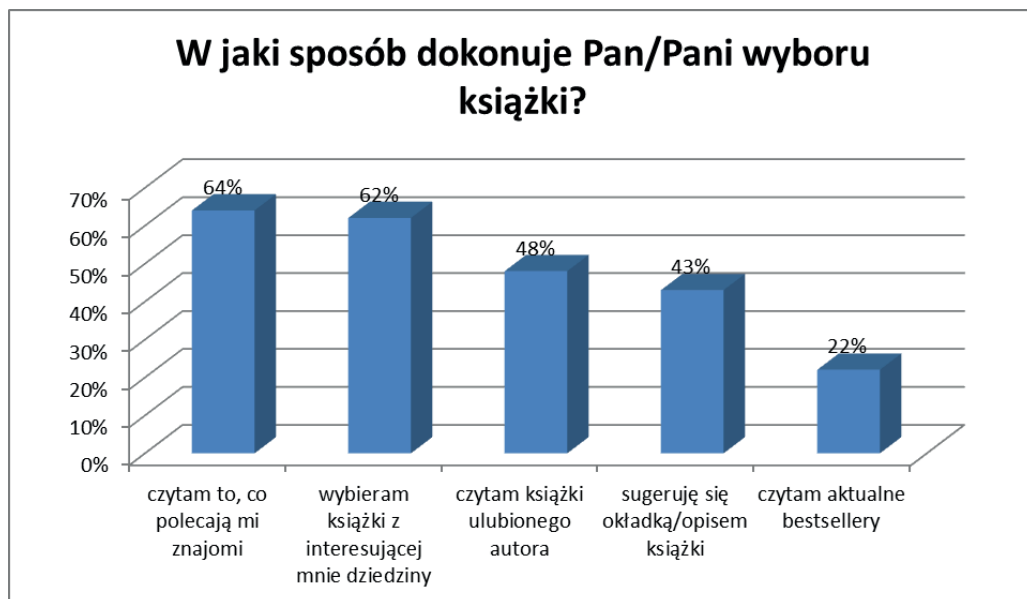
Najczęściej badani wypożyczają książki z biblioteki (83%). Co druga osoba zaopatruje się kupując je (56%). Jednocześnie jako istotną trudność w zdobyciu książki wskazywali na jej zbyt wysoką cenę (75,5%).

Trudności w dostępie do książki ankietowani upatrywali również w braku dostępu do biblioteki (15%), oraz w mniejszym stopniu w braku pomocy ze strony bibliotekarza (6%). Inne powody, jakie podawali to : „brak interesujących pozycji w bibliotece”, „książki nie zawsze są dostępne”, „chroniczny brak pieniędzy”, „brak książki na polskim rynku”, „książki w bibliotece są często dostępne w jednym egzemplarzu”, „mały limit na karcie”, „brak dostępnej wersji elektronicznej”, „wyczerpany nakład”, „nieдостапna polska wersja”.

7. Dokonywanie wyboru książek

Spośród zalewających rynek publikacji, nie łatwo jest wybrać właściwą i interesującą dla siebie pozycję. Większość pytaných osób dokonuje wyboru książek kierując się tym co polecają znajomi (64%). Spora część osób wybiera książki z interesującej ich dziedziny (62%). Świadczy to o świadomym czytelnictwie słuchaczy NKJO, o ich wy-

robionych gustach i potrzebach czytelniczych. Wnioski te potwierdza również fakt, że połowa badanych wybiera i czyta książki ulubionego autora (48%). Ponad 40% ankietowanych przy wyborze książki sugeruje się okładką książki lub jej opisem, a 22% czyta aktualne bestsellery.

Wykres nr 5. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

8. Ulubieni autorzy

Biorąc pod uwagę, że co druga badana osoba kieruje się przy wyborze książki nazwiskiem swojego ulubionego autora, warto poznać który z pisarzy zalicza się do tego grona.

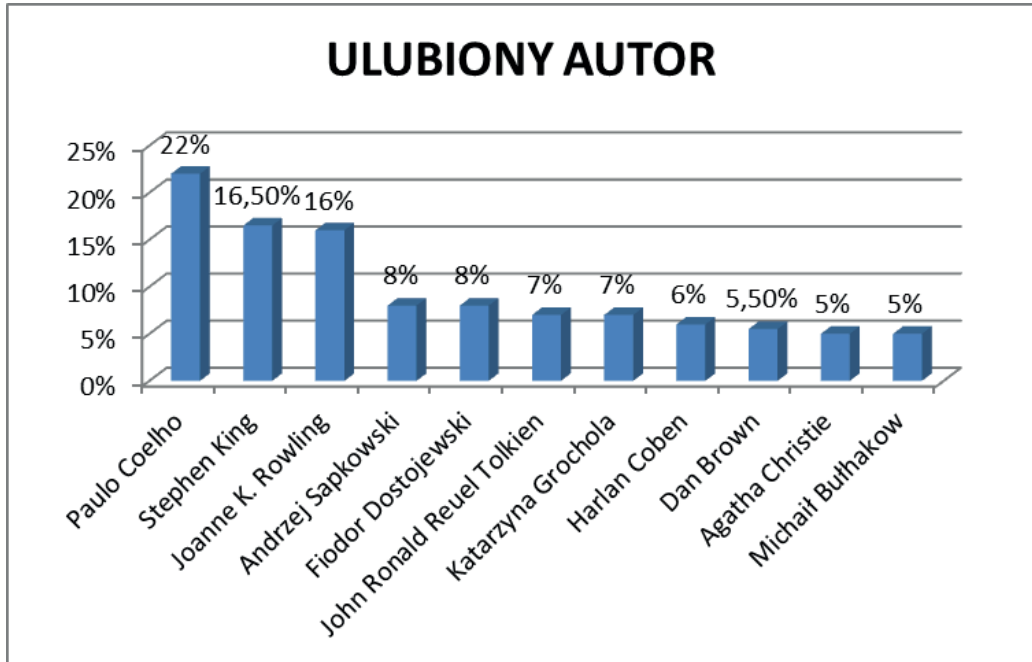
Słuchacze NKJO wymienili w sumie 167 ulubionych autorów. Nie ulega wątpliwości, iż wiodącym wśród nich jest Paulo Coelho. Za swojego ulubionego autora uznało go 22% badanych.

Nie jest to wynik zaskakujący, Paulo Coelho jest jednym z najbardziej znanych pisarzy współczesnych. Ze strony internetowej, poświęconej jego twórczości możemy wyczytać, że filozofia i tematyka jego książek znajduje uznanie czytelników, którzy poszukują swojej własnej drogi i nowych sposobów rozumienia świata¹³. Dla wielu czytelników stał się prawdziwym autorytetem. Kojarzony jest jednak z kulturą masową. Zbigniew Mikołajko, filozof i historyk religii, kierownik Zakładu Badań nad Religią w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN, nazywa go „mistrzem duchowym niedouczonej paniątek płci obojga”¹⁴. Uważa, że wyprzedaje on stare wyświechtane już mity

¹³ P. Coelho – oficjalna polska strona pisarza, w on line [dostęp 28.12.2011r.], dostępny w World Wide Web: http://paulocoelho.pl/flash_pl/index.html

¹⁴ Z. Mikołajko, Od chleba do nieba, „Wysokie Obcasy Extra” 2011, nr 6(9), s. 32.

i opowieści oraz obiegowe i sentymentalne „mądrości” jak ta „poruszająca prawda” zaczerpnięta z „Alchemika”: „Słuchaj po prostu głosu swego serca. Ono wie wszystko”. Dlatego nie dziwi fakt, że jest on jednocześnie autorem, którego książki słuchacze najczęściej odrzucają.

Wykres nr 6. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Wyniki ankiet ukazują Paulo Coelho jako pisarza, który zajmuje jednocześnie pierwsze miejsce na liście ulubionych autorów jak i pierwsze miejsce na liście autorów książek odrzucanych przez badanych.

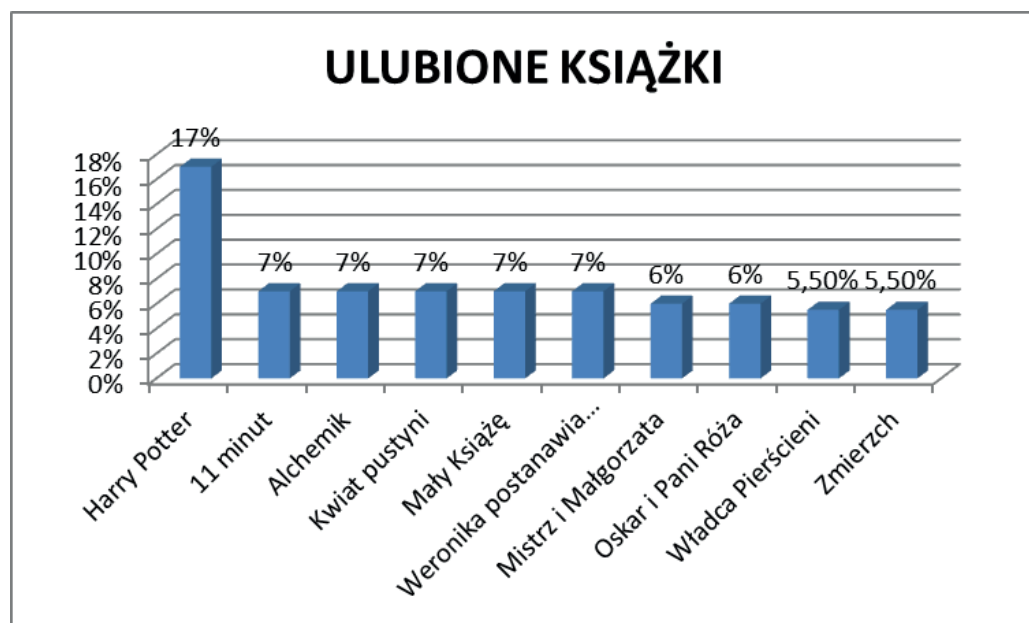
Następnymi cenionymi pisarzami są: Stephen King (16,5%) - amerykański autor horrorów i literatury grozy, Joanne K. Rowling (16%) - angielska pisarka, autorka serii Harry Potter, Andrzej Sapkowski (8%) - polski pisarz fantasy, Fiodor Dostojewski (8%), John Ronald Reuel Tolkien (7%) - angielski pisarz, autor Władcy Pierścieni”, Katarzyna Grochola (7%), Harlan Coben (6%), Dan Brown (5,5%), Agatha Christie i Michaił Bułhakow (5%). Pełną listę ulubionych autorów ułożoną wg popularności można znaleźć w załączniku nr 1.

Największą popularnością wśród ankietowanych cieszą się pisarze, tacy jak P. Coelho, dający czytelnikom wiele aforyzmów i życiowych rad, ale także autorzy książek fantasy, zabierający czytelnika w inny wymiar rzeczywistości, baśniowe światy i rozwijający wyobraźnię czytelnika.

9. Ulubione książki

Na liście ulubionych dzieł słuchaczy NKJO znajduje się 290 tytułów. Największą popularnością wśród badanych cieszy się Harry Potter (17%). Następne książki, wybierane przez ankietowanych są pióra Paulo Coelho: „Jedenaście minut” (7%), „Alchemik” (7%), „Weronika postanawia umrzeć (7%)” oraz „Kwiat pustyni” (7%) i „Mały Książę” (7%). Ulubionymi dziełami są również „Mistrz i Małgorzata”(6%) oraz „Oskar i „Pani Róża”(6%). Dalej wybierane są książki fantasy: „Zmierzch”(5,5%) i „Hobbit” (5%). Ponadczasowa i ponadpokoleniowa okazuje się „Zbrodnia i kara” (5%). Lista ulubionych publikacji ułożona według popularności znajduje się w załączniku nr 2.

Warto znać ulubione tytuły książek młodych ludzi, by móc im zaproponować te, które w jakiś sposób pomagają żyć i jednocześnie mieszczą się w kręgu zainteresowań młodzieży. Ankietowani układając własną listę ulubionych dzieł kierowali się tymi tytułami, które niosą w sobie wartości i przesłania ważne dla nich, i które w jakiś sposób wpłynęły na nich pozytywnie.

Wykres nr 7. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

10. Książki, do których się wraca

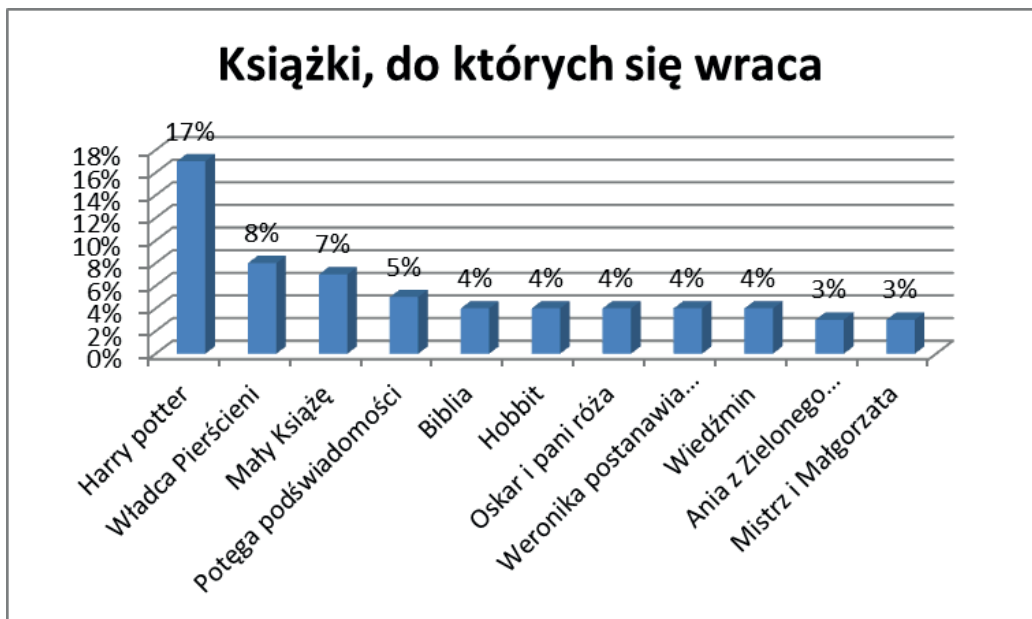
Książki, do których wracamy czytamy bezinteresownie, dla samej przyjemności powtarzania. „Ponowne lektury w naszym dorosłym życiu wynikają z tego samego pragnienia: by upajać się tą trwałością, za każdym razem obfitującą w nowe zachwyty”¹⁵.

¹⁵ D. Pennac, ibidem, s. 157.

Ponad połowa badanych zadeklarowała, że ma takie książki, do których lubi wracać (59%). Na podstawie ich wypowiedzi można wymienić kilka tytułów, które cenione są na tyle, że czytelnicy wracają do ich lektury.

„Harry Potter” jest nie tylko ulubioną książką słuchaczy NKJO. Uznany został przez większość respondentów za książkę godną wracania (17%). Ponownie sięgają badani do „Władcy Pierścieni” (8%), „Małego Księcia” (7%), „Potęgi podświadomości” (5%). Tylko 4% badanych wskazało Biblię jako tekst godny wracania. Słuchacze ponownie czytają również „Hobbita” (4%), „Oskara i Pani Róży” (4%), „Weronika postanawia umrzeć” (4%), „Wiedźmina” (4%), „Ani z Zielonego Wzgórza” (3%) oraz „Mistrza i Małgorzatę” (3%).

Około 40% ankietowanych nie wraca do przeczytanych już książek.

Wykres nr 8:

11. Książki, które zostawiły ślad w życiu osób badanych

Jarosław Mikołajewski, poeta, eseista, autor najnowszego tłumaczenia „Pinokia”, wyznał, że właśnie ta książka jest dla niego bardzo ważna.¹⁶ „Wszędzie tam, gdzie w moim życiu pojawiały się postaci tej powieści i sylwetka jej twórcy, siłą niepojętego powinowactwa z „Pinokiem” lub zdumiewającej jego uniwersalności na oko zapadała mi magiczna soczewka, przez którą sączyły się we mnie obrazy świata stworzonego na tych samych zasadach, na których dźwiga się świat moich myśli, uczuć, lęków, obsesji,

¹⁶ J. Mikołajewski, Pinokio szuka osobistego dna, Gazeta Wyborcza, Magazyn Świąteczny, 12-13 listopada 2011, s.22.

a także zainteresowań.”¹⁷ Mikołajewski przypomina, że Pinokio wystrugany został z kawałka drewna i nie było to drewno najlepszej jakości. Ta „drewnianość tłumaczy życie nie najlepszej jakości, skłonność do upadku, do zdrady. Lecz tłumaczy również jego odnawialność, powroty do kwitnienia.[...]Wyobraźmy sobie człowieka pełnego wyrzutów sumienia, który patrzy na siebie i myśli: „nie jestem z materiału najlepszej jakości” – z melancholią i kompleksami. Z pociechą, że z tego materiału są wszyscy, więc w kruchym losie jesteśmy braćmi.”¹⁸

Oddziaływanie książki na jej odbiorcę może być duże. W związku z tym warto przypomnieć funkcje jakie może spełniać książka:

- ✓ pokazuje, że czytelnik nie jest pierwszym ani jedynym człowiekiem, który ma problem,
- ✓ pozwala czytelnikowi dostrzec, że istnieje więcej niż jedno rozwiązanie jego problemu
- ✓ pomaga zrozumieć motywy postępowania ludzi, nie wyłączając siebie samego, uwikłanych w szczególne sytuacje
- ✓ pomaga dostrzec wartość ludzkiego doświadczenia,
- ✓ pokazuje czytelnikowi co jest niezbędne dla rozwiązania jego problemu
- ✓ zachęca czytelnika do realistycznego spojrzenia na swoją sytuację.¹⁹

Na pytanie „Czy jest taka jedyna książka, która zostawiła ślad w Pana/Pani życiu?” twierdząco odpowiedziało ponad 62% badanych, 38% osób nie ma takich książek.

Respondenci wymienili w sumie 65 tytułów, które w jakiś sposób wpłynęły na ich życie. Ponieważ „Harry Potter” to książka najbardziej ulubiona, do której badani najchętniej wracają, nie dziwi fakt, że jest to również publikacja, która zostawiła ślad w życiu większości osób badanych (5%). Jednak z tych osób które zadeklarowały jej ważność w swoim życiu tylko jedna osoba potrafiła bądź chciała napisać co się zmieniło po jej przeczytaniu. Według respondenta „Harry Potter” rozbudził jego wyobraźnię.

Wpływ na życie badanych miały również takie książki jak: „Potęga podświadomości” Josepha Murphy’iego (5%), „Oskar i Pani Róża” (4%), „Weronika postanawia umrzeć” (4%), „Jedenaście minut” (2,5%), „Alchemik” (2,5%), „Biblia” (2,5%), „Mały Książę” (2,5%), „Rok 1984” (2,5%), „Rozmowy z Katem” (2,5%), „Władca Pierścieni” (2,5%), „Zielone drzwi” (2,5%) Katarzyny Grocholi. Lista książek, które zostawiły ślad w życiu osób badanych w załączniku nr 4.

---

¹⁷ Ibidem, s.22.

¹⁸ Ibidem, s.23.

¹⁹ W. Czernianin, ibidem, s. 13.

Wykres nr 9:

Warto przytoczyć wypowiedzi dotyczące zmian w życiu osób badanych po przeczytaniu poszczególnych książek.

Czytelnicy, na których największy wpływ miała „**Potęga podświadomości**”, twierdzą, że książka ta zmieniła „sposób myślenia, nastawienie do świata”, „zmieniła do pewnego stopnia postrzeganie rzeczywistości”. Inni wyznają: „po przeczytaniu tej książki przekonałam się, że najważniejsze jest dobre, pozytywne nastawienie do przeżywanych emocji, rozterek i problemów”, „zaczęłam wierzyć w swoje możliwości”.

Po lekturze „**Oskara i Pani Róża**” czytelniczka napisała: „uświadomiłam sobie krótkość naszego życia oraz to, że trzeba żyć jego pełnią”. Jest to książka która również wpłynęła na „postrzeganie świata” czytających.

Czytelnicy prozy Paula Coelho twierdzą, że zmieniło się ich „spojrzenie na świat i sprawy”, „zmieniło się nastawienie i wrażliwość”, „nabrali dystansu do rzeczywistości” („**Weronika postanawia umrzeć**”), „patrzę na świat nieco inaczej”, „zmieniło się moje podejście do życia, stało się bardziej optymistyczne” („**Alchemik**”), „zmienił się sposób postrzegania świata, miłości, związków” („**Jedenaście minut**”), „**Być jak płynąca rzeka**” zawierała wiele mądrości życiowych, które pomagają w życiu”.

Niektórym badanym osobom w życiu pomaga lektura „**Biblii**”: „przeczytawszy i nadal czytając Pismo Święte odkrywam Boga, przy okazji siebie”, „Biblia zmieniła

moje życie, moje priorytety”. Wpływ na przewartościowanie swojego życia miała również książka Karola Wojtyły **„Przed sklepem jubilera”** - „lepiej zrozumiałam to co jest najważniejsze w życiu”.

Treść **„Małego Księcia”** pozwoliła czytelnikowi nabrać „dystansu do ludzi, samego siebie, teraz inaczej patrzy na dorosłych”.

Po przeczytaniu książki **„Rok 1984”** „zaczęłam inaczej patrzeć na świat polityki, dała dużo do myślenia, podsunęła masę idei”, „wpłynęła na światopogląd”.

„**„Rozmowy z katem”**” przeczytałam przed maturą. Zmieniło się moje podejście do historii. Z większym rozumieniem czytałam inne lektury”.

Piękne przemyślenia po przeczytaniu **„Władcy Pierścieni”**: „nauczyłem się, że każdy ma swoją rolę w społeczeństwie, nawet ten najsłabszy i najmniejszy. Do tego nauczyłem się marzyć”. Inny czytelnik napisał „po przeczytaniu **„Hobbita”** zainteresowałem się bardzo szeroko pojętą fantastyką, której wielkim fanem jestem do dziś”.

Książka, która nie tylko zostawiła ślad w życiu czytelnika, ale również pomogła mu to **„Zielone drzwi”** K. Grocholi - „trafiłam z przeczytaniem tej książki w trudny moment mojego życia, ta książka pomogła mi zdystansować się do moich problemów. Czasami można zrozumieć, że nie jesteśmy sami, ktoś inny też to przeżył i odniósł sukces”.

Następną książką, dzięki której łatwiej można poradzić sobie w życiu jest **„W dżungli życia”** B. Pawlikowskiej. Po jej przeczytaniu respondentka wyznała: „zmieniłam nastawienie do siebie samej i do reszty ludzi. Przestałam się bać i „chować”. Złapałam dystans którego wcześniej nie miałam”.

Okazuje się, że nie tylko książki które pomagają w życiu, ale również takie które ukazują inny, niekoniecznie lepszy świat, potrafią zostawić swój ślad w życiu czytelników. O **„Ósmym dniu tygodnia”** M. Hłaski respondent napisał „wstrząsnęła moim niewinnym dotąd światem”.

Poniżej wymienię inne tytuły na które warto zwrócić uwagę, ponieważ miały dość istotny wpływ na osoby badane.

„Hera moja miłość” A. Onichimowskiej - „porusza podobny problem, jaki mam ja – śmierć brata”.

„Tatusiu proszę nie” S. Howartha - „zaczęłam interesować się psychologią, mechanizmami przemocy, staram się pomagać skrzywdzonym”.

„Pięć lat kacetu” S. Grzesiuka - „jest to bardzo wstrząsająca książka, która mocno pobudziła moją wyobraźnię. To co najbardziej mnie poruszyło to fakt, że jest to prawdziwa opowieść człowieka, który przeżył piekło wojny i obozów koncentracyjnych”.

„Bubble gum” Lolity Pille - „dowiedziałam się o nowym „typie społeczeństwa”, o tym że ludzie tracą granice przyzwoitości”.

„Jak osiągnąć to, czego pragniesz” R. Ringera - „Zmieniło się moje nastawienie do życia, zaczęłam myśleć bardziej pozytywnie na to, co się dzieje wokół mnie”.

„**Sekret**” Rhondy Byrne - „zaczęłam wierzyć w pozytywne myślenie, wierzę bardziej w siebie”, „zaczęłam myśleć pozytywnie”.

„**Futbolowa gorączka**” N. Hornbiego - [zmieniła] „mój stosunek do kibicowania, sposób patrzenia na innych kibiców, wyrażanie emocji”.

„**Nacja**” T. Pratchett’a - „mam lepsze zrozumienie tego czego powinienem wymagać od siebie i innych, jakie są moje limity”.

„**P.S. Kocham Cię**” C. Ahern - „zaczęłam dostrzegać ważne momenty w życiu. Cieszę się z drobnych szczegółów, bo nie wiadomo co się wydarzy w życiu”.

„**Córka dyrektora cyrku**” J. Gaardera - „otworzyłam się na pomysły, które są dość abstrakcyjne i szokujące”.

„**Ojciec chrzestny**” M. Puzo – zrozumiałam jak funkcjonuje pojęcie „respekt”, nie tylko w moim otoczeniu”.

„**Cudzoziemka**” M. Kuncewiczowej - „ukazała, że człowiek może bardzo łatwo zniszczyć własne życie, a opamiętanie i chęć poprawy i zmiany przychodzi za późno. Dlatego należy szukać dobrych i jasnych stron życia, cieszyć się każdą chwilą, bo każda chwila jest nie do zastąpienia.”

„**Śmiertelni nieśmiertelni**” K. Wilber – zmieniło się „moje podejście do śmierci, stała się mi „bliższa” i „bardziej realna””.

„**Miasteczko Salem**” S. Kinga - „przemyślenia dotyczące religii”.

„**The notebook**” N. Sparksa – zmieniła „postrzeganie prawdziwej miłości jako uczucia nieprzemijalnego, trwałego”.

„**Jedz, módl się, kochaj**” E. Gilbert - „zmieniło się to jak postrzegam siebie i ludzi dookoła”.

„**Nie całkiem do pary**” W. Markham - „złapałam nieco dystansu do świata i ludzi”.

„**Jądro ciemności**” J. Conrada - „zrozumiałam że władza przesłania ludziom oczy na inne sprawy”

„**Chłopcy z Placu Broni**” F. Molnara - „moja wrażliwość się rozwinęła”.

„**Ania z Zielonego Wzgórza**” L. M. Montgomery - „w inny sposób zaczęłam patrzeć na świat, myślę, że bardziej pozytywnie. Ta książka pozwala kompletnie oderwać się od rzeczywistości”.

„**Pianista**” W. Szpilmana - „bardziej rozumiałam tematykę żydowską”.

„**Wywiad z wampirem**” A. Rice – wpłynęła na „postrzeganie zmian w życiu”.

„**Skrzywdzona**” S. Glower - zmieniło się „postrzeganie człowieka, do jakich okrucieństw jest on zdolny, by zaspokoić często swoją chorą ciekawość”.

Wśród wypowiedzi respondentów nie brakowało humorystycznych przemyśleń, jedna osoba z ankietowanych stwierdziła, że książką, która zostawiła ślad w jej życiu jest „Język rosyjski. System gramatyczny”, ponieważ po jej przeczytaniu „nic ją już nie zaskoczy”. Wiele osób wskazywało na takie tytuły, dzięki którym: zaczęli chętniej czy-

tać książki, np. „z nadzieją na znalezienie równie dobrej”, polubili wracanie do lektury oraz zainteresowali się publikacjami z podobnej dziedziny.

Tytuły książek, które zostawiły ślad w życiu ich czytelnika są bardzo zróżnicowane. Niektóre z nich należą do fantastyki, inne do literatury młodzieżowej, są również poradniki. Wpływ na to czy dana książka stanie się książką ważną, zależy od momentu życia w jakim znajduje się czytelnik i jego możliwości percepcji treści danej książki. Helena Radlińska zauważyła, że „nie zawsze staje się najbliższą, ukochaną książką uznana za najlepszą przez znawców. Najmilsza, pamiętana przez długie lata bywa książka, która przysłała do mnie, czytelnika w jakiejś szczególnej chwili. Wtedy, gdy przyniosła to właśnie, co mi było potrzebne – prawdę o świecie i o mnie”²⁰.

12. Książki niepolecane

Umiejętność polecenia znajomym książki lub odradzenia jej przeczytania może świadczyć o dużej świadomości i kulturze czytelniczej danej osoby. Częściej są to czytelnicy wyrafinowani, o wyrobionych gustach i umiejętności krytycznego spojrzenia na książkę i jej autora. Badania ukazały, że większość respondentów nie ma takiej książki bądź nie zetknęła się w swoim życiu z taką publikacją, którą by nie polecali innym (58%). Jednak spora grupa osób (39%) potrafi odradzić i uzasadnić dlaczego nie poleca danej pozycji do przeczytania. Największa grupa książek, których słuchacze NKJO nie polecają należą do książek z dziedziny fantastyki (8%) oraz romansów/harlequinów (8%). Najczęściej niepolecanym tytułem jest Saga Zmierzch (12%), „Dziady”(6%) oraz Trylogia Sienkiewicza (6%). Zwrócić należy uwagę, że wśród tekstów niepolecanych wymieniono również Pismo Św./Stary Testament (4%). Obecność na liście książek niepolecanych, takich dzieł jak „Harry Potter”, książek P. Coelho, szczególnie „Jedenaście minut”, „Potęgi podświadomości” świadczy o tym, że ten sam tekst może być zupełnie odmiennie odebrany przez czytelnika lub budzić kontrowersje.

Ponadto słuchacze NKJO nie polecają horrorów, opowieści pełnych przemocy, spirytyzmu, kryminałów, lektur, publikacji „pisanych starym językiem”.

Znacząca większość osób badanych uznała, że czytanie tych książek to strata czasu (86%). Następnie 12% ankietowanych zaznaczyła, że powodem dla którego nie polecają danej książki jest to, że jej lektura wpłynęła na nich przygnębiająco oraz sprawiła pogorszenie nastroju (12%). Niektóre książki zostały uznane przez słuchaczy jako te „które psują sny” (6%) lub przywołały smutne wspomnienia (2%).

²⁰ H. Radlińska, ibidem, s. 69.

Wykres nr 10.: Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

„**Potęga podświadomości**” to książka, po przeczytaniu której wiele osób badanych zauważyło pozytywne zmiany w swoim życiu, zaczęło wierzyć w swoje możliwości, myśleć pozytywnie. Wyniki badań wykazują jednak, że jest to również książka, której lektura może sprawić: pogorszenie nastroju, wpłynąć na czytelnika przygnębiająco i „popsuć jego sny”. Różny może być odbiór książki przez czytelników, zupełnie odmienny od intencji autora. Należy pamiętać że każdy czytelnik jest niepowtarzalną indywidualnością i polecany tekst, który pomógł innym łatwiej radzić sobie w życiu, niekoniecznie będzie miał pozytywny wpływ na konkretnego odbiorcę.

Takim przykładem jest również książka „**P.S. Kocham Cię**”. Na jednego odbiorcę miała dobroczynny wpływ, na innego odwrotny: sprawiła pogorszenie nastroju, przywołała smutne wspomnienia, wpłynęła przygnębiająco.

Jeżeli chodzi o „**Miasteczko Salem**”, ta sama osoba uznała ją jako książkę, która miała znaczenie w jej życiu, ale zarazem jej lektura spowodowała, że „bała się spać przy otwartym oknie”.

Nie każdy też sięgnie w trudnym momencie swojego życia do **Biblii/ Starego Testamentu**. Jeden z respondentów napisał o Piśmie Świętym, że jest „niezłe jako fikcja”, inna badana osoba uznała, że „rola kobiety przedstawiona w Starym Testamencie uwłacza jej jako istocie, jest „gorsza od mężczyzny”; „totalne bzdury w stylu Potopu”.

Twórczość **H. Sienkiewicza** również nie jest polecana. Według ankietowanych jest „nudna rozlazła i egzaltowana”. „**Dziady**” A. Mickiewicza sprawiły pogorszenie nastroju i wpłynęły na czytelnika przygnębiająco. „**Nad Niemnem**” E. Orzeszkowej „zawiera zbyt długie opisy przyrody, jest nudna”. „**Proces**” F. Kafki wpłynął na odbiorcę przygnębiająco. Podobny wpływ miała „**Nie-Boska komedia**” Z. Krasińskiego, przygnębiła i sprawiła pogorszenie nastroju.

Inni nie polecają sagi „**Zmierzch**” bo „uczy jak ważne jest posiadanie chłopaka. Nic więcej”.

Powodem, dla którego słuchacz nie poleca „**Bridy**” P. Coelho jest to, że według niego książka ta „nie porusza ważnego problemu”.

Z badań wynika, że młodzi ludzie przykładają wagę do tego, aby książka była nośnikiem wartości, a czytanie jej nie było stratą czasu. Ważne jest by nie była nudna, przepełniona zbyt długimi opisami. Powodem odrzucenia książki może być również „brak porywającej akcji”.

To czy z danej książki czytelnik wyciągnie dla siebie jak najwięcej pozytywnych emocji, zależy od jego nastroju w jakim się znajduje czytając lekturę. Bo jak zauważył jeden z respondentów nawet książka telefoniczna potrafi wpłynąć na niego „przygnębiająco”.

13. Autorzy, których książki osoby badane z reguły odrzucają

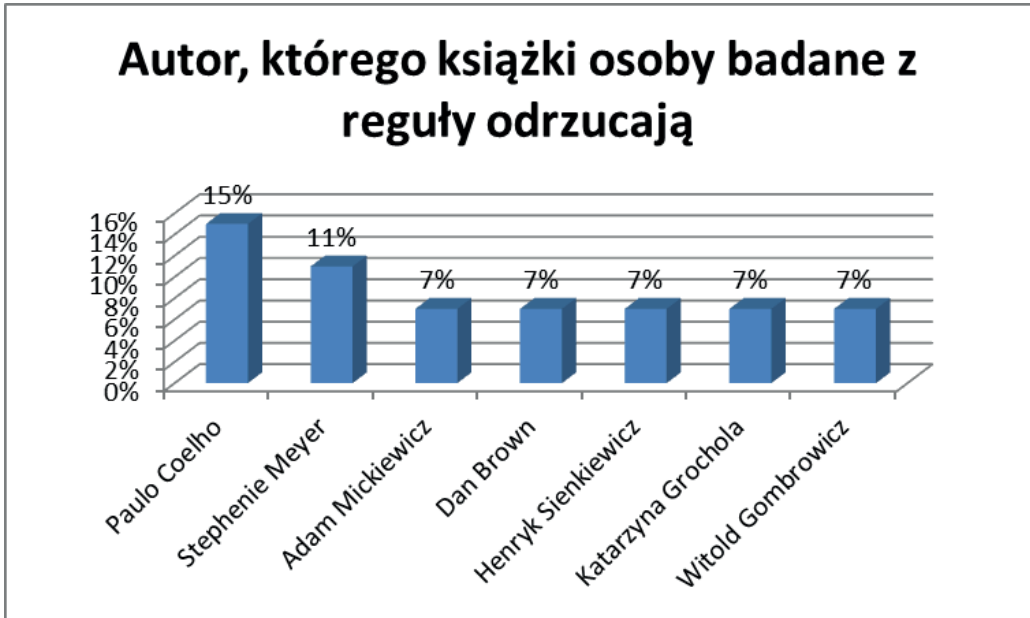
„Wolność pisania nie idzie w parze z obowiązkiem czytania”²¹. Ponad 20% ankietowanych wymieniło nazwiska pisarzy, których publikacje ignorują. Z tych osób większość wskazała na Paulo Coelho jako autora książek pomijanych (15%). Biorąc pod uwagę wcześniejsze wyniki, pokazujące go jako autora najbardziej ulubionego, można przyjąć, że wzbudza on największe emocje wśród czytelników.

Następnymi pisarzami na liście autorów książek z reguły odrzucanych jest Stephanie Meyer (11%), amerykańska pisarka i autorka cyklu „Zmierzch”, Dan Brown (7%), amerykański pisarz powieści sensacyjnych, Katarzyna Grochola (7%), Adam Mickiewicz (7%), Henryk Sienkiewicz (7%), Witold Gombrowicz (7%) i inni. W sumie wymieniono 19 autorów. Ich nazwiska można znaleźć w załączniku nr 6 „Autorzy, których książki osoby badane z reguły odrzucają”.

Okolo 3/4 respondentów uznała, że nie ma takiego autora, którego książki z reguły odrzuca (74%).

---

²¹ D. Pennac, *ibidem*, s. 149.

Wykres nr 11:

Z badań wynika, że zazwyczaj pisarze, których ankietowani nie cenią, są również autorami książek, których te osoby nie polecają innym do czytania. Wśród nazwisk tych pisarzy znaleźli się również autorzy lektur szkolnych. Wpływ na taki wynik miał fakt, że większość badanych dość niedawno skończyła liceum i zdała maturę.

14. Zakończenie

Celem badania było poznanie preferencji czytelniczych słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych oraz próba wyodrębnienia tych książek, które zostawiły ślad w ich życiu. Udało się na podstawie udzielonych w ankietach wypowiedzi stworzyć listę książek ulubionych przez ankietowanych, spis autorów przez nich cenionych, wykaz dzieł do których lubią wracać oraz wybrać publikacje, które były dla nich ważne, pozostawiły ślad w ich życiu i wpłynęły na nich pozytywnie. Wyodrębniono również spis książek, których nie polecają, szczególnie tych które miały negatywny na nich wpływ, sprawiły pogorszenie nastroju, przywołały smutne wspomnienia, wpłynęły przygnębiająco i których czytanie to strata czasu oraz listę nazwisk autorów, których dzieła ankietowani z reguły pomijają.

Z przeprowadzonych badań wynika, że słuchacze NKJO to grupa czytelników bardzo aktywnych, dla których czytanie książek jest również ulubioną formą spędzania wolnego czasu obok spotkań z przyjaciółmi, surfowania w Internecie czy słuchania muzyki. Wybierają przede wszystkim biografie, pamiętniki, dzienniki, jak też poradniki.

Dla wielu z nich lektura tych książek służy nie tylko rozrywce, ale również pomaga zrozumieć świat, złapać dystans do rzeczywistości, pomaga rozwiązać ich problemy lub po prostu inspirować ich do działania.

Badania ukazały, że respondenci nie tylko spędzają czas wolny ze znajomymi. Od nich też głównie dowiadują się o książkach, które warto przeczytać oraz wybierają lektury, które oni polecają. Jako ważne źródło dostępu do książki wskazali również „pożyczanie od znajomych”. Wnioskować można, że podczas spotkań koleżeńskich tematami rozmów bywają książki.

Biorąc pod uwagę, że największą trudność w zdobywaniu książki stanowi jej zbyt wysoka cena, nie dziwi fakt, że pożyczanie z biblioteki i od kolegów poszukiwanych wydawnictw cieszy się wśród osób badanych największą popularnością.

Jako ulubionego autora ankietowani wskazali Paulo Coelho. On też został uznany za pisarza, którego dzieła wielu pomija. To nie jedyna sprzeczność w wynikach tych badań. Kilka tytułów, które wymieniono jako te mające pozytywny wpływ na badanych, okazało się jednocześnie książkami, które przygnębiły bądź pogorszyły nastrój, np. „Połtęga podświadomości”.

Książka „Harry Potter” jest nie tylko ulubioną książką słuchaczy, do niej też czytelnicy najczęściej wracają i to właśnie ona zostawiła ślad w życiu swoich czytelników. Jednak ci, którzy na nią wskazali nie uzasadnili swojego wyboru, być może dlatego, że nie umieli bądź po prostu nie chcieli.

Najczęściej niepolecanym tytułem jest saga „Zmierzch”. Powody dla których najczęściej badani nie polecają książek jest jej negatywny wpływ na samopoczucie i złe emocje po jej przeczytaniu.

Duża jest siła oddziaływania książki na czytelnika. Jej lektura może mieć wpływ na emocje odbiorcy, może sprawić podniesienie bądź obniżenie jego nastroju. Również sam odbiorca może chcieć ponownie wrócić do przeczytanego tekstu bądź go odrzucić i nie polecać. Interakcja ta sprawia że czytanie jest takie fascynujące.

15. Bibliografia

- Aleksandrowicz R., Ludzie starzy jako czytelnicy i użytkownicy bibliotek publicznych-próba sondażu, W: Biblioterapia T.2, pod red. M. Fedorowicz i T. Kruszewskiego, Toruń 2007
- Coelho P.–oficjalna polska strona pisarza, [on line: http://paulocoelho.pl/flash_pl/index.html, dostęp 28.12.2011r.]
- Drozd E., Czytelnictwo młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim w: Biblioterapia T.2 pod red. M. Fedorowicz i T. Kruszewskiego, Toruń 2007
- Fadiman A., Ex libris. Wyznania czytelnika, Izabelin 2004
- Kolegia Nauczycielskie w Polsce 2003, Warszawa 2003
- Kurowicki M., Czytamy w Polsce, Nie czytam kryminałów, [on line: http://wroclaw.gazeta.pl/wroclaw/1,35771,9778132,Czytamy_w_Polsce_Maciej_Kurowicki_Nie_czytam_kryminalow.html?as=2&startsz=x, dostęp 29 grudnia 2011]
- Mikołajewski J., Pinokio szuka osobistego dna, „Gazeta Wyborcza Magazyn Świąteczny”, 12-13 listopada 2011, s. 22-23
- Mikołajko Z., Od chleba do nieba, „Wysokie Obcasy Extra” 2011, nr 6(9)
- Mikołajko Z., Truskawki i popiół, „Wysokie Obcasy Ekstra” 2010 Nr 2(2)
- Pennac D., Jak powieść, Warszawa 2007
- Radlińska H., Książka wśród ludzi, Warszawa 1946

